

A helyi élelmiszerrendszerek szerepe a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban

Kajner Péter
Szövetség az Élő Tiszaért

AgriShort – Building-up Workshop
2017. szeptember 21., Siófok

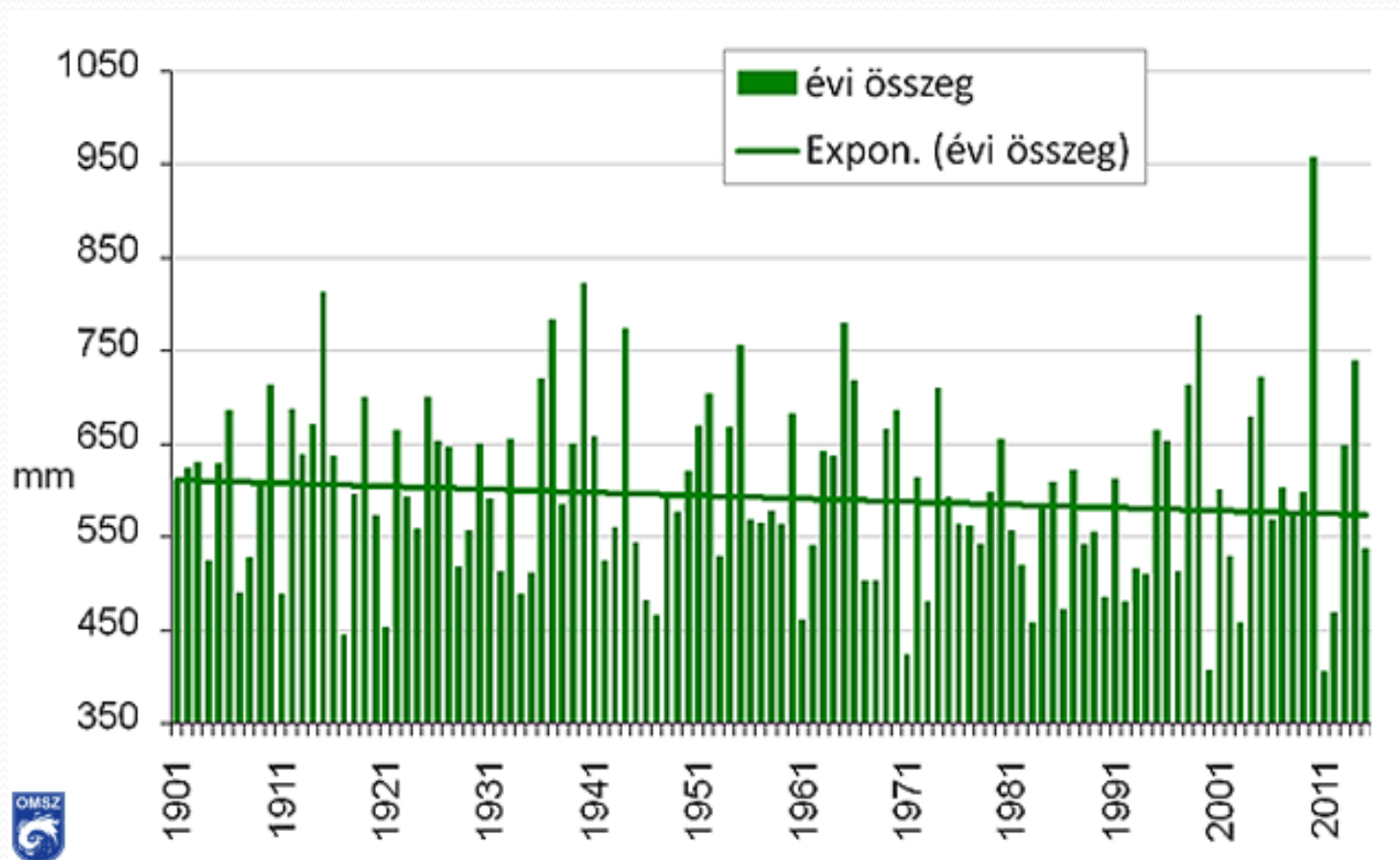

1. Az éghajlatváltozás várható hatásai

Mire kell felkészülnünk?

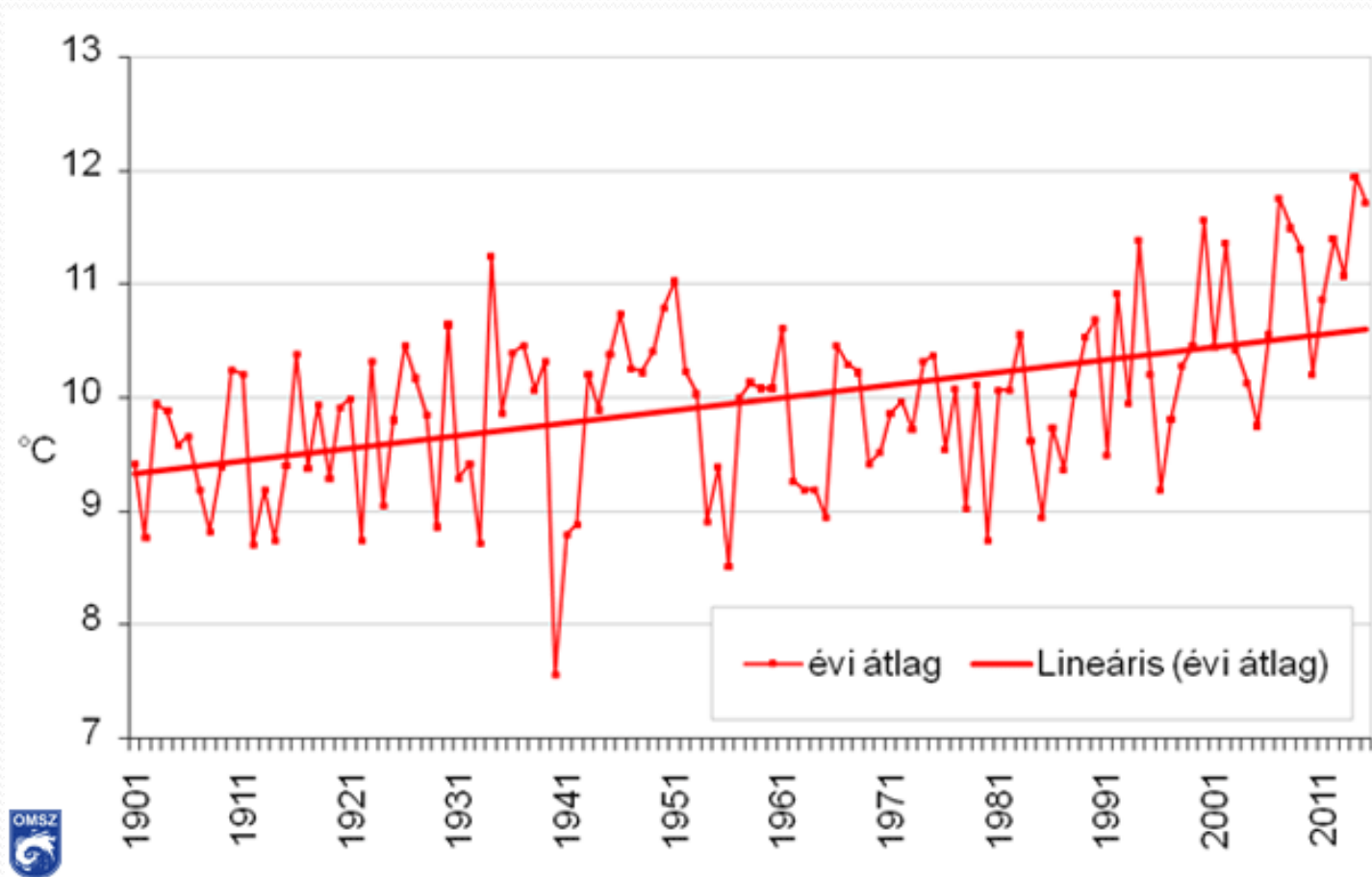
Klímaváltozás megfigyelhető hatásai I.

- Kevesebb csapadék
- Átrendeződő csapadékviszonyok

Klímaváltozás megfigyelhető hatásai II.

- Átlaghőmérséklet növekedés
- A legmelegebb évek 1901 óta: 2014 – 2007 – 2015

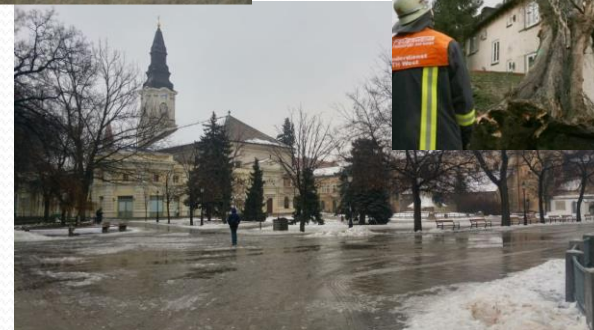

A várható éghajlatváltozás Magyarországon

- > **A fagyos napok száma** átlagosan 14 nappal csökkenhet
- > **Hőségriadós napok száma** – különösen az ország középső és délkeleti térségeiben – átlagosan 8-14 nappal gyarapodhat
- > **Éves csapadékösszeg** - 6% az elmúlt 100 évben (tavasz: - 17%, ősz: - 13%)
- > Várható: télen a **csapadék** + 15-20%, **nyár: - 10-30%**
- > **Száraz napok száma:** télen - 10-15%, nyáron + 15-25% várhatóan – különösen a Dunától keletre
- > Összességében a **hőhullámok gyarapodásával** és a jelenleginél **szélsőségesebb vízjárással** kell számolni
- > A **szélsőségek** várható alakulása elsősorban **Magyarország középső, keleti, és délkeleti területeit érinti kedvezőtlenül**

Az éghajlatváltozás várható hatásai

Hajlunk vagy törünk?

Do You Bend or Break?

REZILIENCIA

rayhiltz.com

#RayLunchBunch

Környezeti – Gazdasági – Társadalmi

2. Élelmiszereink környezeti hatásai

Hol avatkozzunk be, hogy a legkedvezőbb hatást érjük el?

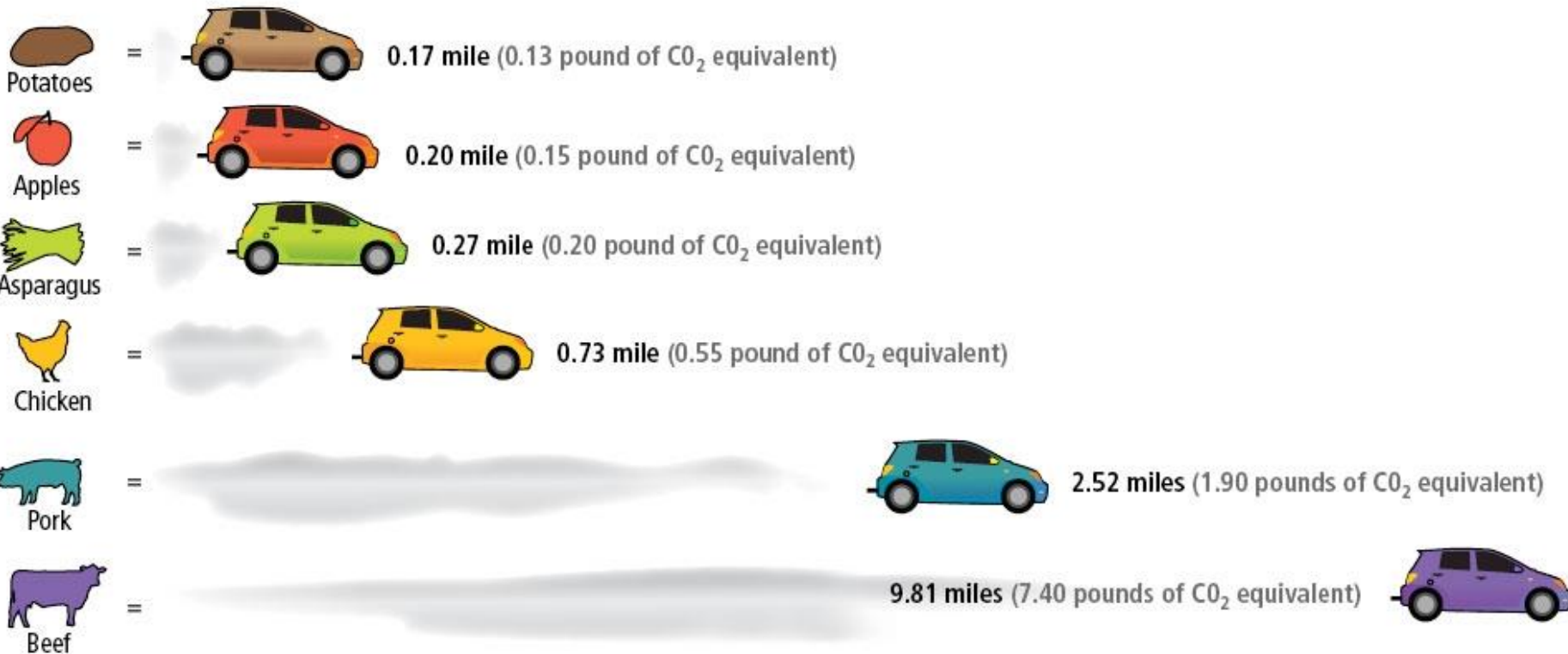
- H. Scott Matthews (2008) Egyesült Államokra vonatkozó számítása szerint az élelmiszer előállításától az elfogyasztásáig a teljes kibocsátott üvegházgáz-mennyiség
 - **83%-a a termelés során** keletkezik
 - a szállítás összesen mintegy 11%-ot tesz ki
 - ezen belül csak 4% származik a szállítás utolsó lépcsőjéből, mikor a termék a gyártótól eljut a kereskedőig
- Svédország: répa vs. Paradicsom (Carlsson-Kanyama)

Ábra: Föld Napja Alapítvány – <http://fna.hu/sites/default/files/szenlabnyom.jpg>

Adat: Benedek Zs.: A rövid ellátási láncok környezeti hatásai. Magyar Tudomány 175. évf. 8. sz. / 2014

Élelmiszereink karbonlábnyoma

CO₂-equivalent emissions from producing half a pound of this food ... are the same as emissions from driving ...

Élelmiszereink vízigénye

1 csésze kávé
140 l

1 kg rizs
2400 l

100 g csokoládé
1700 l

1 paradicsom
13 l

1 tojás
135 l

1 kg búza
1700 l

1 kg marhahús
15 000 l

1 alma
70 l

1 krumpli
25 l

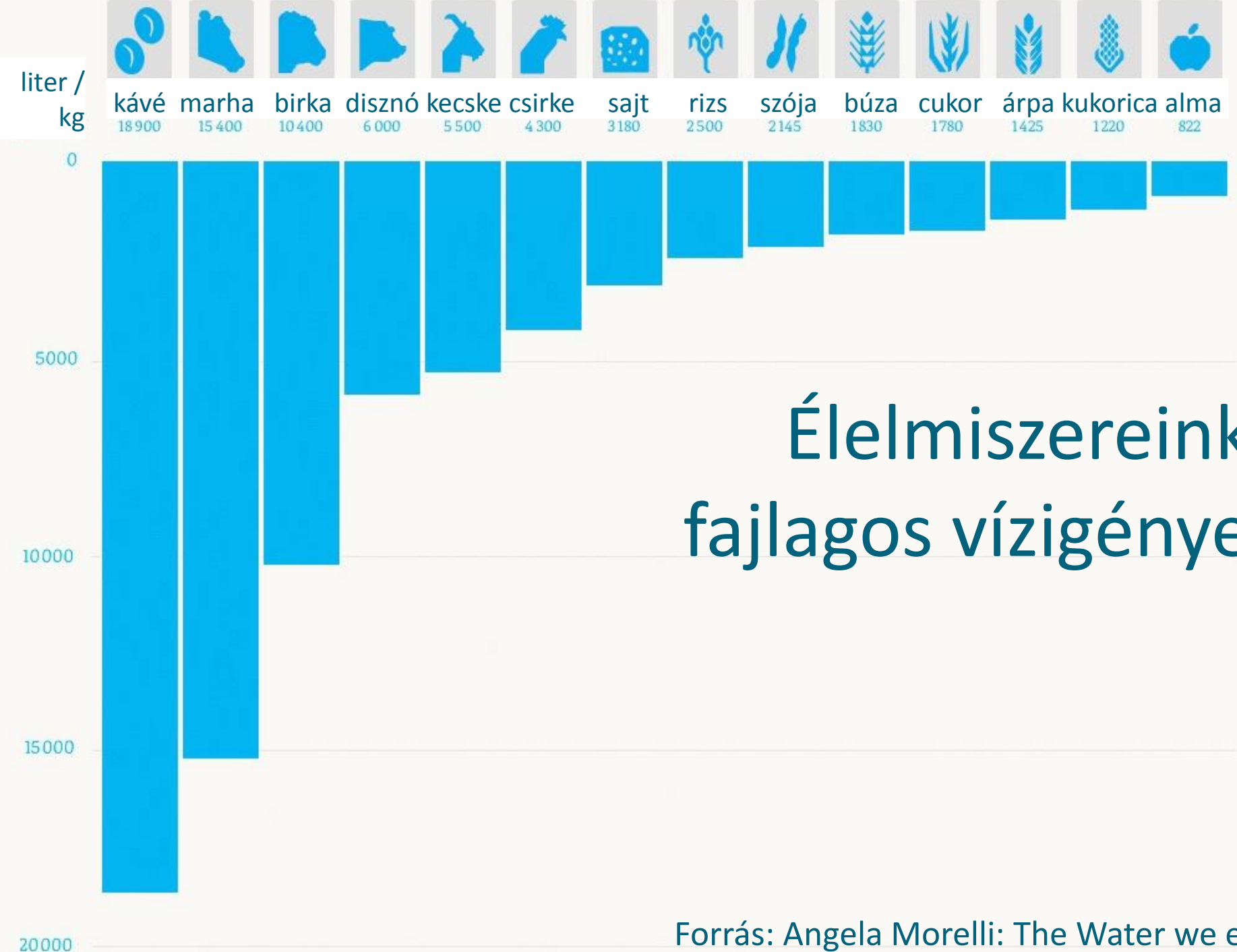
1 kg sajt
3200 l

1 kg csirkehús
4300 l

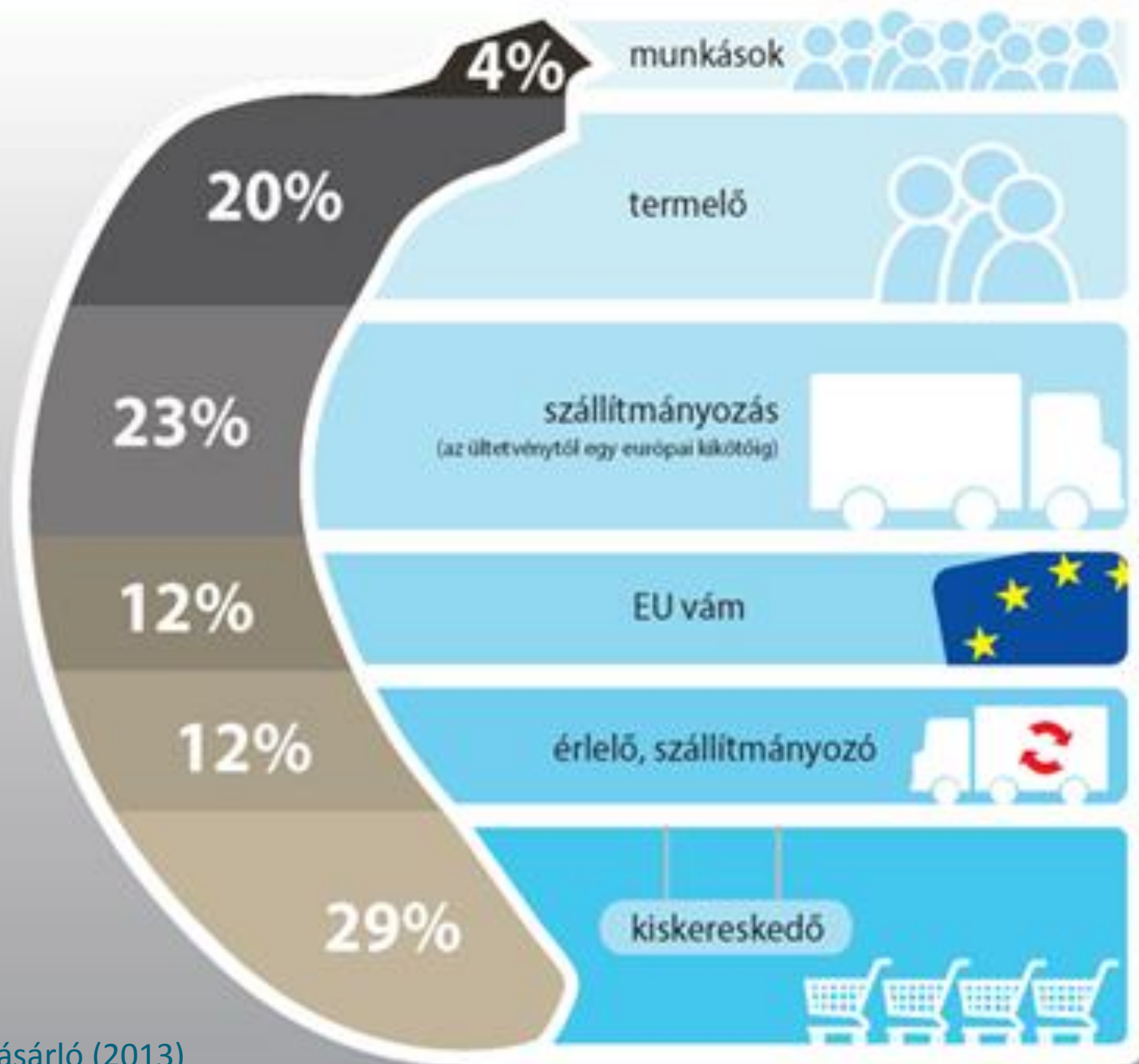
1 kg uborka
350 l

3. Gazdasági és társadalmi hatások

Ki nyer az üzleten?

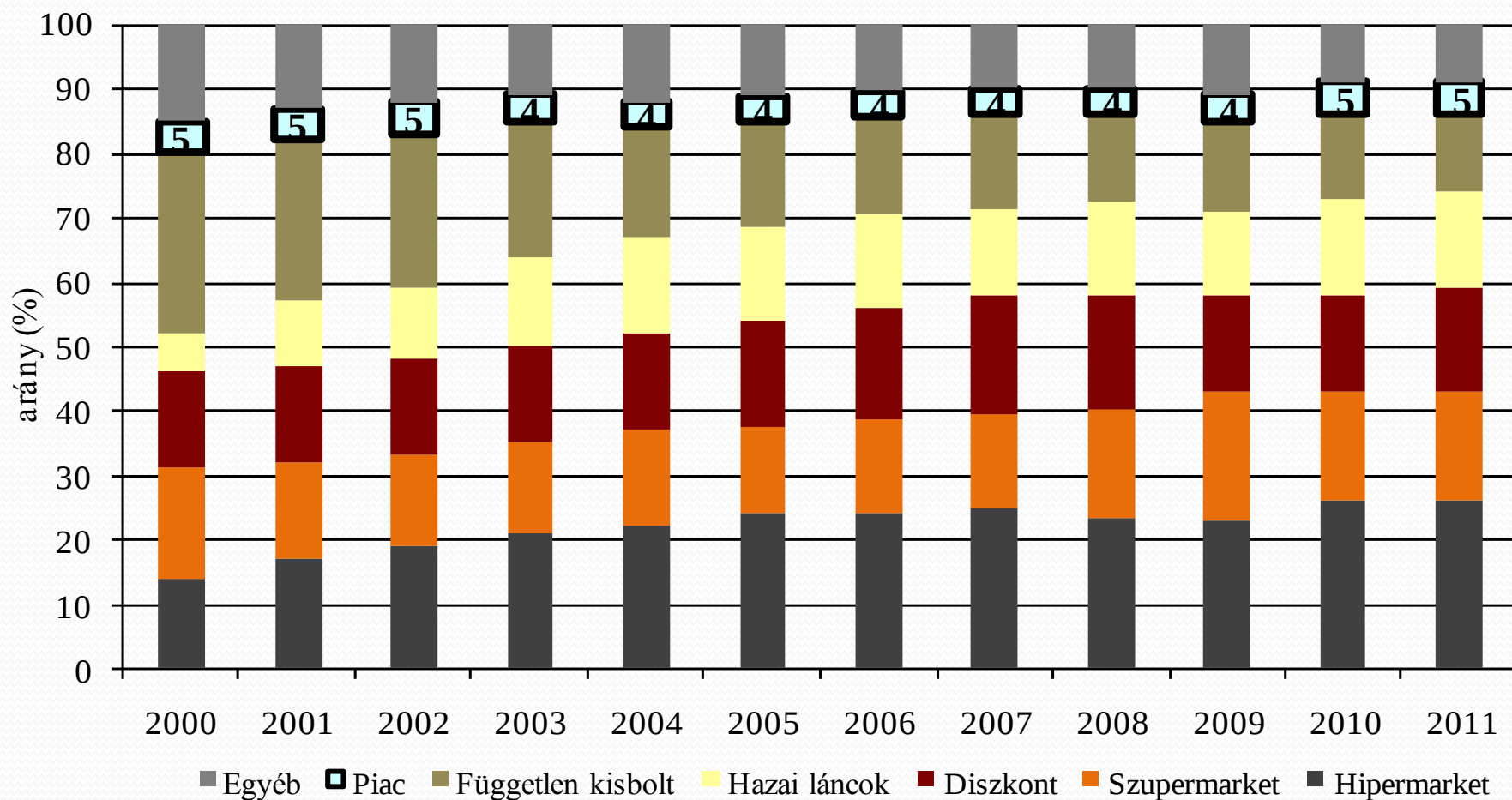
9. AZ ÜLTETVÉNYTŐL A SZUPERMARKETIG. KINEK MENNYI JUT?

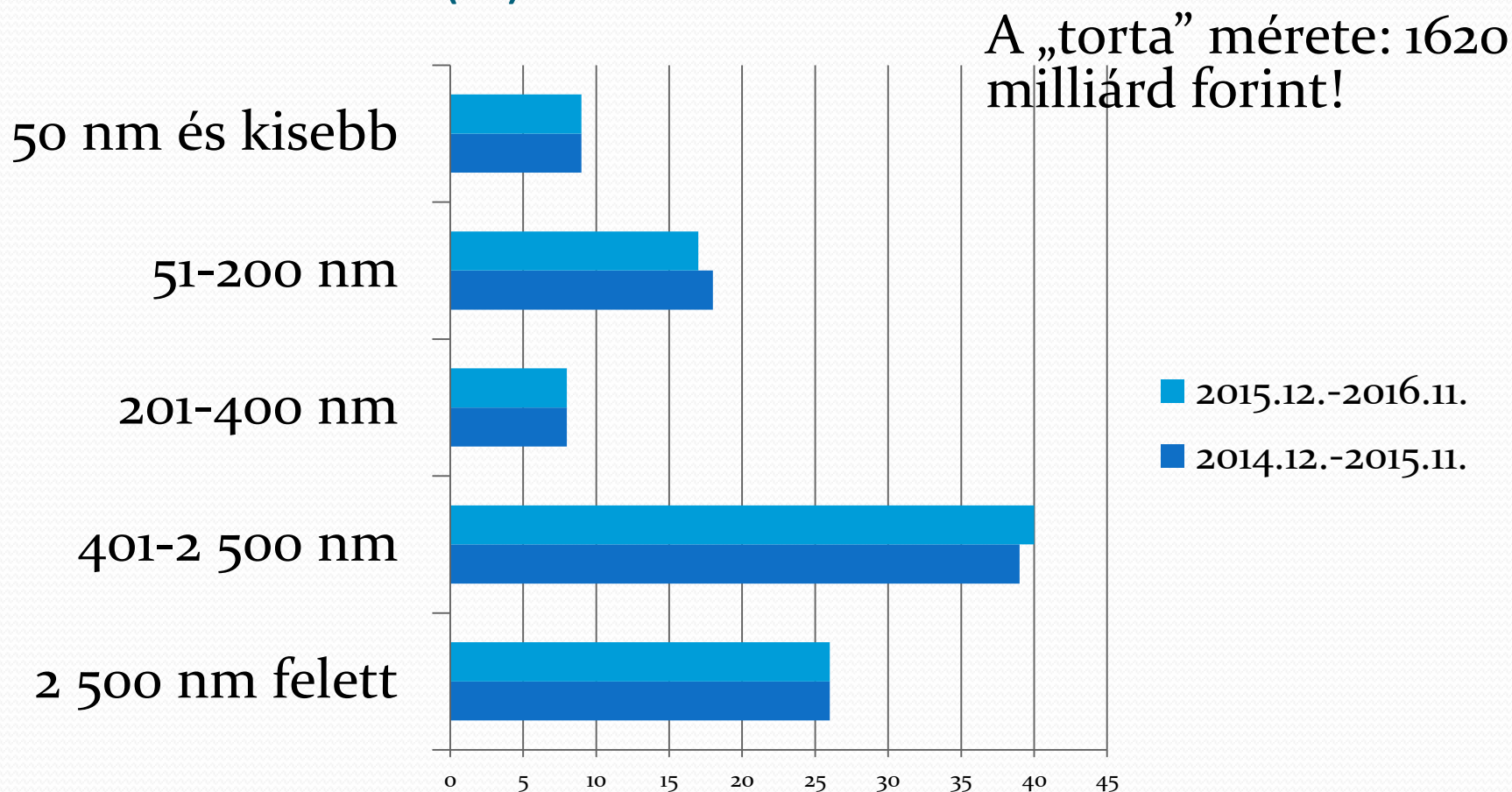
Forrás: Tudatos Vásárló (2013)

forrás: Make Fruit Fair, a Rosta Ricá-n termelt és Nagy-Britanniában 2010-ben árult banánok költségeivel számolva

A kereskedelmi csatornák részesedése a napi fogyasztási cikkek forgalmazott értékéből (2000-2011)

A Nielsen által mért kilencven élelmiszer kategória értékben mért kiskereskedelmi forgalmából a bolttípusok piaci részesedése (%)

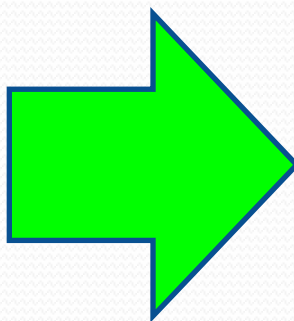
4. Rövid ellátási láncok

Hol keressük a helyi terméket?

Rövid Ellátási Lánc - értékesítési lehetőség kisléptékű termelőknek

Főáramú kereskedelmi csatornák elérésének gátjai kistermelők esetében

- kis mennyiség
- nem homogén áruk
- nincs elég tőke a
 - szállításhoz
 - logisztikához
 - tároláshoz
 - marketingre
- polcpénz
- hosszú fizetési határidők
- just-in-time rendszerek

Rövid Ellátási Láncok:

- kis távolság vagy kevés közvetítő termelők és fogyasztók között
- a REL szereplői elkötelezettek
 - a helyi gazdaság fejlesztése,
 - az együttműködés,
 - a szoros regionális és társadalmi kapcsolat iránt termelők és fogyasztók között

Rövid Ellátási Láncok

Közvetlen kapcsolat

A termelő közvetlenül a végfogyasztónak értékesít maga vagy más termelőkkel együttműködve

• Nyitott porta

- árusítás a gazdaságban / háztól
- falusi vendéglátás
- „szedd magad”
- közösség által támogatott mezőgazdaság (CSA)

• Értékesítési pontok

- piac
- helyi termelői piac
- fesztivál / vásár
- gazdabolt
 - saját
 - több gazdáé
- gazdapiac
- út menti árusítás

• Házhozszállítás

- élelmiszerdoboz
- webshop
- mozgóbolt

Rövid kereskedelmi lánc

A termelő közvetítőn keresztül értékesít a fogyasztónak maga vagy gazdátársaival közösen

• Catering

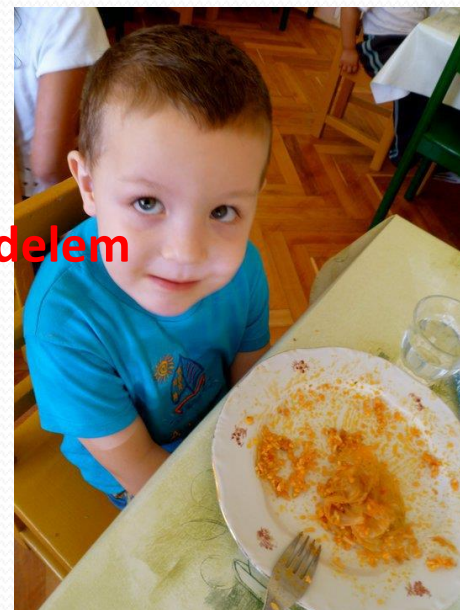
- helyszíni catering
- éttermek

• Közétkeztetés

- menza

• Élelmiszer-kereskedelem

- boltok
- zöldségesek

**Bio1
Szentandrás**
"...mint egy nagy család" BÍOKERTÉSZET

Közösség által támogatott mezőgazdaság Magyarországon

Forrás: Dezsény - Réthy - Balázs (2014), kiegészítve

Akli Major, Zirc

okt.19. 1075 Budapest, Szimpla Ház u. 14.

1 éves a Szimpla Ház!

Szimplakerti Háztáji Piac

minden vasárnap 9-14h-ig

10:00 gyerekfoglalkozás, élőzene

12:00 KÖZÖS LÁBOS + HELIÓANYU!
közösségi főzés háztáji ételekből

A Helióanyu anyukái és apukái főznek, az ebéd kolbászos-rozmaringos burgonyaleves, vega sū+ő+őkös-kápiás köles választ+ható bacon feltét+el és almás-szilvás-fahéjas sūti lesz.

zenét: szimpla ház+áji band

Szimpla, Budapest

Liliomkert Káptalantóti

Kecskemét

Felhívás

Kecskeméti Fogyasztói és Védőkezdő Egyesület

ajánlott termelő

Vásárlással támogassa a termelőket!

Nagymaros

Szűrés **Összes** ▾

Keresés

Név	Kategória	Cím	Egyéb
-----	-----------	-----	-------

5. Helyi élelmiszerrendszerek az alkalmazkodás eszközeiként

Környezeti, gazdasági, társadalmi hatások

Ökológiai gazdálkodás

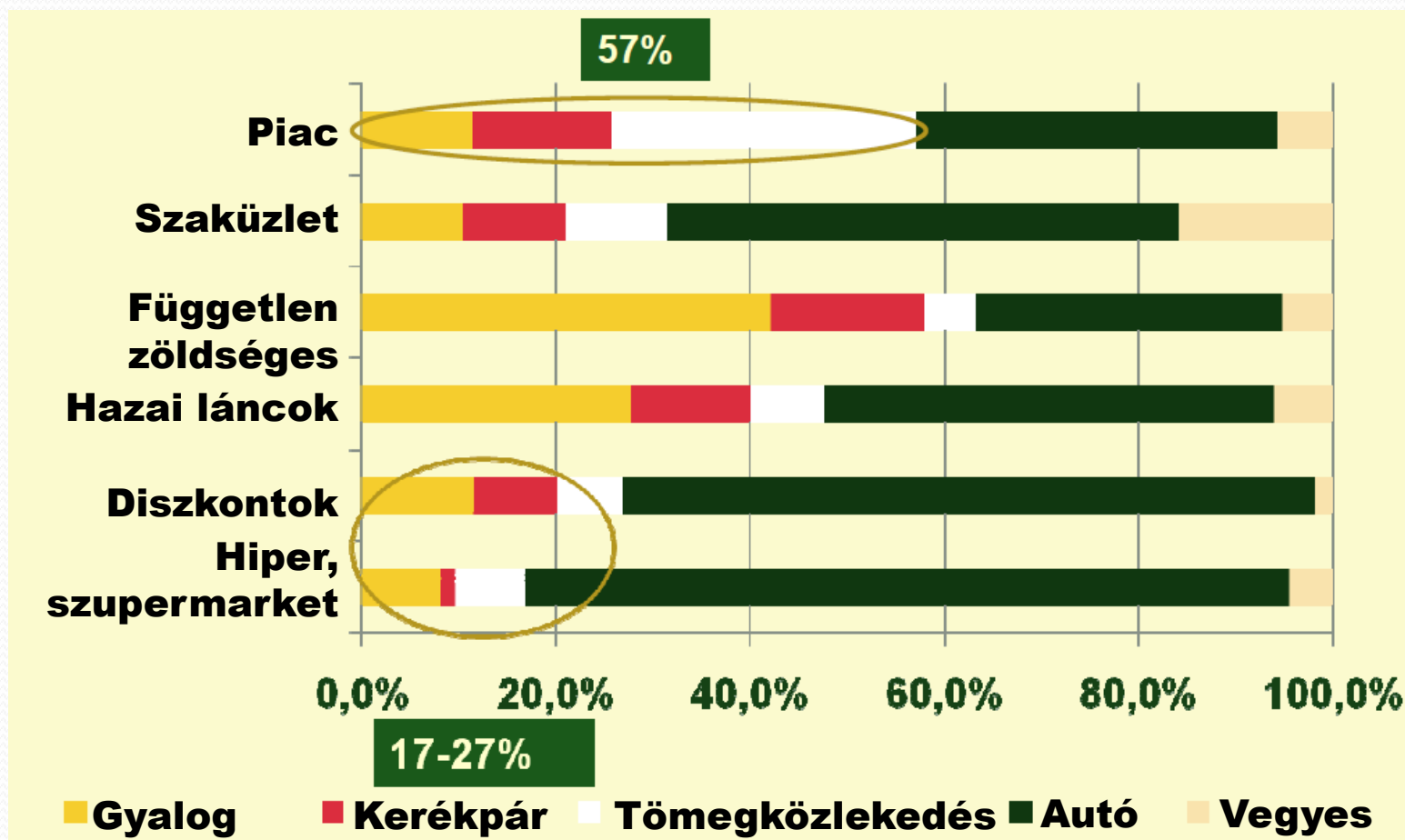
- **A környezet megóvásának alapelve**
alkalmazkodás, óvás, biológiai sokféleség megőrzése stb.
- **Méltányosság alapelve**
minden kapcsolatban van, a jövő generációk felé is
- **Gondosság alapelve**
felelősség, óvatosság, beleértve az új technológiák irányába megvalósulókat
- **Az egészség alapelve**
talajé, növényé, állaté, emberé, Földé

Termék előállítók szállítási teljesítménye

	Éves szállítás (1000 km)	Válaszadó gazdák száma
Közvetlen értékesítés	14,4	16
Közvetlen értékesítés + REL	24,9	8
Hagyományos (közvetítői kereskedelem)	9,2	29
Vegyes	16,9	26
Összesen	14,4	79

Mivel szállítanak a vevők?

(heti nagybevásárlás, N=599)

A közvetlen értékesítés előnyei

- Az AKI által megkérdezett 106 termelő szerint a közvetlen értékesítés, illetve a REL inkább nem éri meg
- Akkor miért csinálják?

Gazdasági előnyök	Társadalmi előnyök
Azonnali árbevétel	Szoros emberi kapcsolatok
Magasabb elérhető ár	Bizalom
Ármeghatározás lehetősége	Fogyasztói igények jobb megismerése
Törzsvásárló réteg stabil felvásárló erőt jelent	Egészséges élelmiszerek
Csökkenő kiszolgáltatottság a felvásárlókkal szemben	Magyar termékek népszerűsítése
Nincs állandó mennyiségű árualap elvárás	A helyi és közösségi érzés erősödése

A helyi élelmiszerrendszerek előnyei kihasználásának főbb feltételei

Fogyasztói oldalon

- Étrend: több növényi táplálék
- Környezetkímélő módon előállított termék
- Idényszöldségek és gyümölcsök
- Élelmiszer-kilométerek csökkentése
 - helyi / magyar termék
- Tervezzük meg jobban a porciókat, csökkentsük az élelmiszerhulladékot
- Főzzünk magunknak
- **Együttműködés**, logisztika, szervezés a beszerzésnél

Termelői oldalon

- Környezetkímélő előállítás
- **Együttműködés**
- Logisztika

idénynövények

www.tudatosvasarlo.hu/idenynovenyek

Fogyassz minél több idénynövényt!

Minél közelebről származik, annál egészségesebb, annál kisebb a környezeti terhe, ráadásul a helyi gazdákat támogatod.

	JAN.	FEB.	MÁR.	ÁPR.	MÁJ.	JUN.	JUL.	AUG.	SZEP.	OKT.	NOV.	DEC.
alma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
bab	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
birsalma	1								9	10	11	12
brokkoli					5	6	7	8	9	10	11	12
burgonya	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
cékla	1	2	3	4	5		7	8	9	10	11	12
cseresznye					5	6	7					
cukkini						6	7	8	9	10		
dió	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
egres						5	6	7				
eper					5	6	7					
fejes káposzta	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
fejes saláta					5	6	7	8	9	10	11	
fekete retek	1	2	3	4					9	10	11	12
földimogyoró	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
füge							7	8	9	10		
görögdió							7	8	9	10		
hagyma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
hónapos retek				4	5	6						
jégsapretek					5	6	7					
kapor					5	6	7	8	9	10		
karáalábé	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
karfiol					5	6	7	8	9	10	11	12
kelbimbó								8	9	10	11	12
kelkáposzta	1	2		4	5	6	7	8	9	10	11	12
kinai kel	1	2						8	9	10	11	12
körte	1	2	3	4			7	8	9	10	11	12
kukorica							7	8	9			
málna						6	7	8	9	10		

Köszönöm a figyelmet!